

CORONAVİRÜS (KORONAVİRÜS)

Arş. Gör. Dr. Niyazi Erdem DELİKANLI

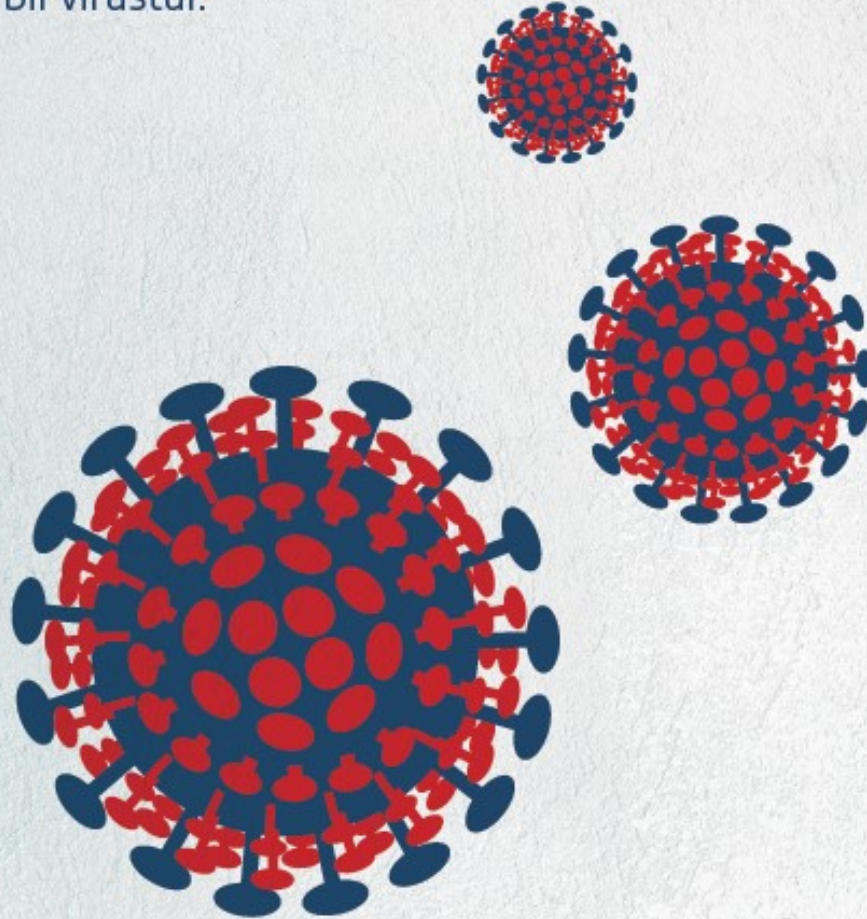
Mart 2020

Çevre Sağlığı Dersi, Konu:4

YENİ KORONAVİRÜS NEDİR?

Yeni Koronavirüs solunum yolu enfeksiyonu yapan bir virüstür.

- Dünya üzerinde ilk kez 1960'lı yıllarda görülen Covid-19 olarak adlandırılan virüs, **koronavirüs** ya da **corona virüsü** adıyla biliniyor. Coronavirüs aralık ayında Çin'in Wuhan bölgesinde yeniden çıkmasıyla beraber internette en çok aranan konulardan birisi oldu. Çin'in Wuhan bölgesi Coronavirüs çıktığı yer olarak bilinmektedir. 400'den fazla koronavirüs bulunuyor ve bunların içinden sadece 4'ü insanlarda hastalığa yol açıyor.

- Hafif, orta ve ağır olmak üzere farklı hallerde seyredabilen Koronavirüs (corona virüs) daha önce **2002'de çıkan SARS** ile **2012'de çıkan MERS** virüsüyle aynı gruptandır. Soğuk algınlığına benzer bir tabloyla ortaya çıkan koronavirüsün (koronavirüs) 2020'de çok ağır tablolarda seyrettiği bilinmektedir. Koronavirüs yani **koronavirüs salgını** şu anda pek çok ülkenin ortak sorunlarından birisi olmuştur. Çoğu insanın hayatının bir anında karşılaştığı bu virüsün yeni çıkan hali oldukça ağır ve olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. **Koronavirüs, hayvanlardan insanlara sıçrama yapan virüslerdedir. Bu virüs insanlara geçtiği zaman mutasyona uğrar ve insanlar arasında yayılabilir.**

CORONAVİRÜS (KORONAVİRÜS) NEREDE GÖRÜLDÜ?

- “Coronavirüs kim yaydı?”, “Koronavirüse kaç kişi yakalandı?”
'Koronavirüs öldürü mü?', 'Corona virüsü nerede görüldü?' gibi sorular pek çok kişi tarafından merak edilmektedir. 2019'un Aralık, Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan koronavirüs, **bugüne kadar 118 ülkeye yayıldı. 119 bin kişide corona virüs tespit edilirken, virüsün yol açtığı Covid-19 hastalığı yüzünden hayatını kaybedenlerin sayısını. 4 bin 200'ü aştı.**

YENİ KORONAVİRÜS BELİRTİLERİ NELERDİR?

En çok karşılaşılan belirtiler ateş, öksürük ve solunum sıkıntısıdır.

Şiddetli vakalarda zatürre, ağır solunum yetmezliği, böbrek yetmezliği ve ölüm gelişebilir.

Yeni Koronavirüsün kuluçka süresi 2 ila 14 gündür.

ATEŞ

**SOLUNUM
SIKINTISI**

ÖKSÜRÜK

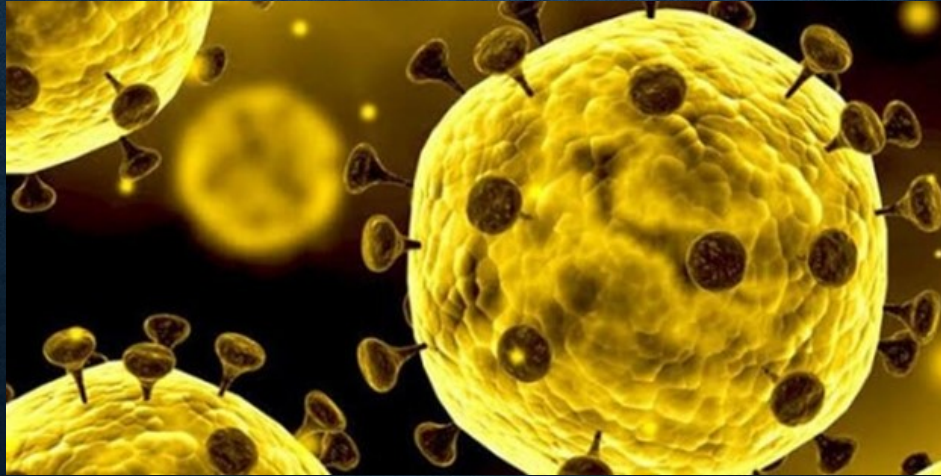
CORONAVİRÜS BELİRTİLERİ NELERDİR?

- Coronavirüs belirti veren bir hastalıktır. “Corona virüs” ya da “Corona virüsü” olarak da geçen coronavirüsün belirtileri şöyle sıralanabilir: **Kuru öksürük, ateş, halsizlik, kas eklem ağrısı, boğaz ağrısı, burun akıntısı, vücut ağrıları, zatürre, solunum sıkıntısı, nefes darlığı, ishal, bulantı, kusma, iştahsızlık.**

CORONAVİRÜS (KORONAVİRÜS) ZARARLARI NELERDİR?

- Soğuk algınlığına benzer bir tabloyla ortaya çıkan coronavirüs zararları büyük olan bir hastalıktır. Gripten daha ağır tabloyla seyrederek ölüme sebep olmaktadır. **Coronavirüs görüntüsü itibariyle grip benzeri bir hastalıktır.**

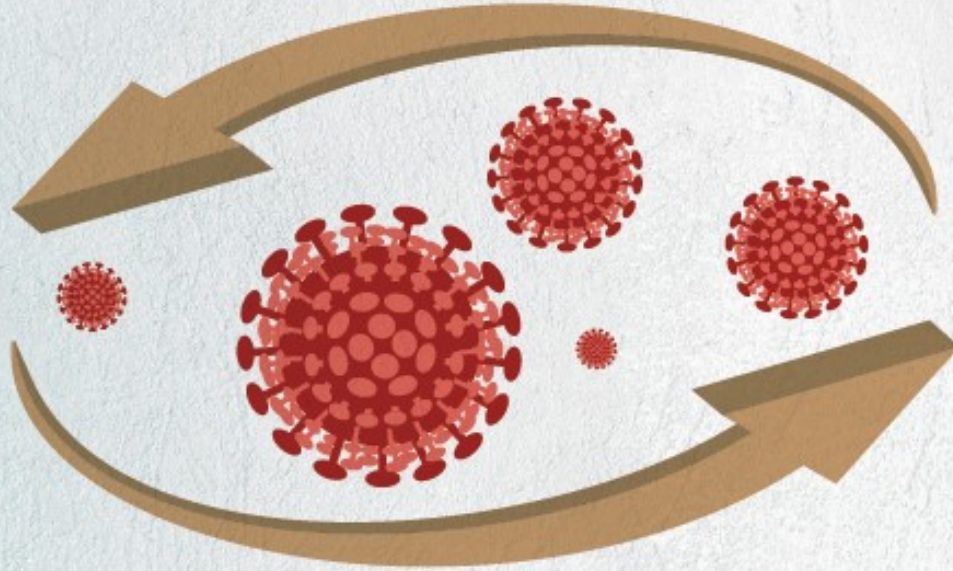

YENİ KORONAVİRÜS

NASIL BULAŞIR?

Hasta kişilerin öksürme veya hapşırma ile ortaya saçtığı damlacıkların ortamdaki diğer bireylerin ağız, burun ve gözlerine temasıyla, damlacıkların yapıştığı yüzeylere dokunduktan sonra ellerin ağız, burun veya göze götürülmesiyle bulaşabilmektedir.

CORONAVİRÜS BULAŞICI MI? CORONAVİRÜS HANGİ YOLLA BULAŞIR?

- Dünyayı alarma geçiren koronavirüs soğuk algınlığına yol açan virüslerden biridir. SARS ve MERS-CoV olarak bilinen virüs ailesinin üyesi koronavirüsün bu kadar **çok korkutmasının sebebi yayılma gücünün yüksek olmasındandır.** 2002-2003 yıllarında salgın yapan SARS da tıpkı şu an olduğu gibi çok korkutan bir virüs olmuştur. SARS hızlı yayılmıyordu; ancak bulaştığı hastalarda ölüm oranı çok yüksekti.

CORONAVİRÜS BULAŞICI MI? CORONAVİRÜS HANGİ YOLLA BULAŞIR?

- Coronavirüsün yani **koronavirüsün** 100'ün üzerinde çeşidi bulunmaktadır. Büyük çoğunluğu hayvanlarda enfeksiyona yol açan, çok azının insanlara bulaşan bir virüs çeşididir. **İnsanlara geçen coronavirüsün büyük çoğunluğu hafif bir soğuk algınlığıyla atlatılabilmektedir.** Güncel rakamlara göre dünyada coronavirüs bulaşan kişi sayısı 119 bini aştı, Covid 19'dan dolayı hayatını kaybedenlerin sayısı da 4.200' aştı. **Ancak “Coronavirüs kaç günde öldürür?” gibi soruların yanıtını vermek mümkün değildir.** Coronavirüsün çok az bir kısmı böyle bir mutasyona uğrayarak sadece üst solunum yolunda değil akciğere inebilme becerisini elde etmiştir. Böylece ortaya zatürre tablosuyla birlikte çıkmaktadır. **Zatürreyle gelen hastalarda da çok ağır seyirli bir grip tablosuna yol açmaktadır.**

CORONAVİRÜS (KORONAVİRÜS) NEDEN OLUR?

- “Corona virüs neden olur?” sorusuyla da internette yer alan coronavirüsü, influenza virüsünün neden olduğu gribal enfeksiyonlara benzer şekilde **hapşırık ve öksürük sonucu, havadan damlacık yoluyla solunum sistemine ulaşabilir.** Ayrıca enfekte yüzeylerden temasla, ağız ve gözler de bulaş yolu olabilir. “**Coronavirüs kaç saatte etki eder?**” gibi soruların yanıtı bulunmamaktadır; ama “Coronavirüs kaç günde etkisini gösterir?” sorusunun yanıtını şöyle vermek mümkündür: **Virüsün geçişini takiben 5-11 gün içinde öksürük ve ateş gibi genel grip şikayetleri ortaya çıkar.** Hastalığın tanısı, solunum yolu salgılarından alınan örneklerle konulmaktadır. Üst solunum yollarındaki bu tabloya, alt solunum yolları tutulumu da eklendiğinde hastanın durumu ağırlaşabilir.

CORONAVİRÜS (KORONAVİRÜS) NEDEN OLUR?

- Coronavirüs; SARS'ta %11 -12 ve MERS'te %35-50 olan yaşam kaybı oranları ile karşılaştırıldığında, %1-2 gibi oldukça düşük bir orana sahip olsa da **hızla bulaşabilme özelliğine sahiptir ve bu nedenle tehlike oluşturmaktadır.** Son dönemde “Coronavirüs ilacı var mı?” şeklindeki soruların yanıtı aranırken, bilimadamları virüse etki eden ilaç ve aşı çalışmalarını başlattı. Önümüzdeki dönemlerde ilaç ve aşı çalışmalarıyla ilgili bilgiler Dünya Sağlık Örgütü tarafından da paylaşılacaktır.

CORONAVİRÜSTEN KORUNMA YOLLARI NELERDİR?

- Coronavirüs, korunma yolları gripten korunma yollarına benzer. **Bu hastalıktan korunmak için el hijyeni son derece önemlidir.** Coronavirüs korunma yolları olan bir hastalıktır. Sadece Corona virüsü değil pek çok hastalıktan korunmada el hijyeni birinci sırada yer almaktadır. Eller mutlaka temiz tutulmalıdır. Eğer kalabalık ortamlarda bulunuluyorsa, mutlaka bir yere dokunuluyordur. Bu nedenle eller iyice temizlenmeden, ağıza, buruna ya da göze dokunulmamalıdır. Eller su ve sabunla iyice yıkanmalıdır. Alkol bazlı el antiseptiğinden de el temizliğinde faydalanmak mümkündür.

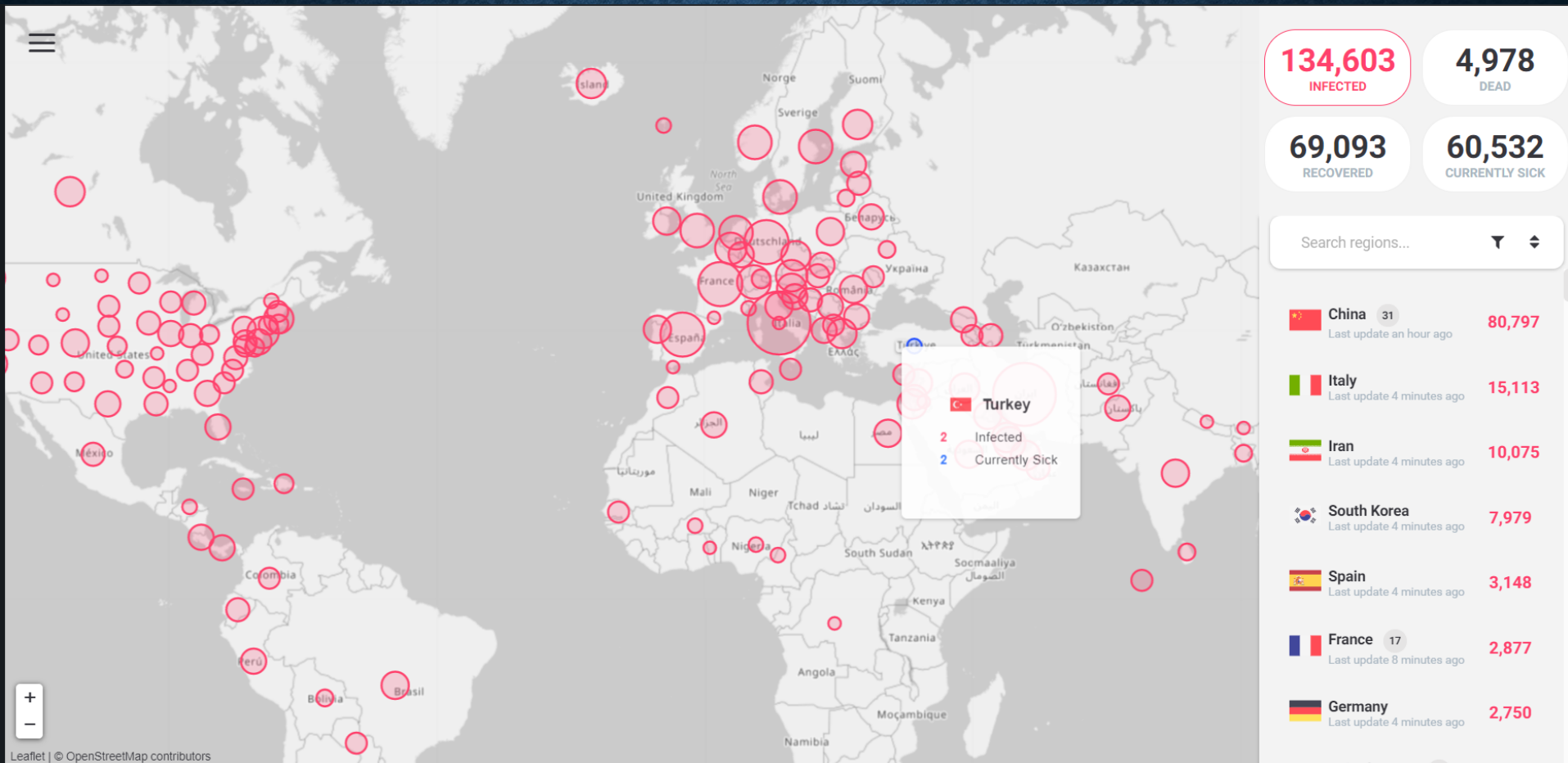
CORONAVİRÜSTEN KORUNMA YOLLARI NELERDİR?

- Hasta olduğunda, hapşırıldığında ya da öksürüldüğünde ele hapşırmamak ve öksürmemek gerekmektedir. Hapşırırken, öksürürken tek kullanımlık kağıt mendil tercih edilmelidir. Mendil bulunamıyorsa, kollardan biri ağız ve burun bölgesine götürülerek çıkacak damlacıkların havaya yayılması engellenebilir. **Coronavirüs koruyucu maske kullanımı önemlidir. Hasta olan kişilerin maske kullanarak bu hastalığın başkalarına bulaşması önlenabilir.** Ayrıca bağışıklığı güçlendirecek şekilde beslenmek, taze sebze ve meyve tüketmek, bol sıvı almak, kalabalık ve kapalı alanlarda bulunmamak hastalıktan korunmak için alınacak önlemlerdendir. Kapı kollarına dokunulmamalı ve kapı kolları iyi dezenfekte edilmelidir.

DÜNYADA CORONAVİRÜS

13.03.2020

CORONAVİRÜS TÜRKİYE'YE GİRDİ Mİ?

- Coronavirüs yani Koronavirüs ile ilgili pek çok sansasyonel bilgi ortaya çıkmaktadır. 13 Mart 2020 tarihi itibariyle ülkemizde koronavirüs şüphesi olan **iki kişinin test sonucunun pozitif çıktığı** açıklandı. Öte yandan Sağlık Bakanlığı'ndan gelen yazılı açıklamada tüm personel izinlerinin ikinci bir emre kadar iptal edildiği duyuruldu. Sağlık Bakanlığı hastalıkla ilgili dünyadaki gelişmeler ve hastalığın uluslararası yayılımı yakından takip edilmektedir. Yeni Koronavirüs (2019-nCoV) Bilim Kurulu oluşturulmuştur. Hastalığa yönelik tanı, olası vakada uygulanacak prosedürler, korunma ve kontrol önlemleri ile ilgili bir rehber hazırlanmıştır.

CORONA VİRÜS (KORONAVİRÜS) TEDAVİ YÖNTEMLERİ NELERDİR?

- . **Ancak coronavirüs korunma yolu olan bir hastalı**Coronavirüs tedavisi **belirli bir tedavisi olmayan bir sorundur**ktır. Tedavide solunum sıkıntısı çeken hastalara solunum desteği verilmektedir. Ateş varsa ateş düşürücü verilmektedir. Herhangi bir antibiyotik Corona virüs üzerinde etkili değildir. Corona virüs yan etkileri de incelenmekle birlikte, virüsle ilgili etkili bir ilaç yoktur. **Bir aşısı yok.** Antibiyotikler de diğer viral enfeksiyonlarda olduğu gibi etkili değildir. Antibiyotikler yalnızca bakterilere karşı etkilidir. Corona virüs enfeksiyonunda grip gibi hastalıklarda ve soğuk algınlığında antibiyotiklerin hiçbir etkisi bulunmamaktadır. Corona virüs bayılma ya da buna benzer semptomlara neden olmamaktadır. **Genel semptomları ateş, halsizlik, öksürük, nefes darlığın gibi gribe benzemektedir.**

KORONAVİRÜS ÖLDÜRÜR MÜ

- **Solunum sıkıntısına neden olan Covid19 akciğerlerde viral pnömaniye yol açıyor.** Normal bir soğuk algınlığı şeklinde belirti veren hastalık ağır seyrettiği zaman akciğerde tutuluma neden oluyor. Bunun sonunda solunum sıkıntısı hatta solunum yetmezliği meydana geliyor. Sonraki aşamada hasta kaybedilebilmektedir. Buna benzer 2002 yılında SARS enfeksiyonunda hastaların yüzde 10'u hayatını kaybetmişti. Bunun kaynağı Misk kedisiydi. 2012'de ortaya çıkan MERS enfeksiyonunda ise hastaların yüzde 34'ü hayatını kaybetti. Bu virüsün kaynağı ise develerdi. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) dünya genelinde 44 bin hastaya dayandırdığı araştırma verilere göre corona virüsün bulaştığı kişilerin; %81'i hafif atlatıyor, %14'ü ciddi geçiriyor, %5'i ise ağır şekilde hastalanıyor. **Coronavirüs nedeniyle yaşamını yitirenlerin oranı %1 ila %2 arasında değişiyor.** Hastalık 9 yaşın çocuklarda pek görülmezken, 80 yaş üzerinde ölümcüllük oranının artış gösterdiği anlaşıyor.

AGE	DEATH RATE*
80+ years old	14.8%
70-79 years old	8.0%
60-69 years old	3.6%
50-59 years old	1.3%
40-49 years old	0.4%
30-39 years old	0.2%
20-29 years old	0.2%
10-19 years old	0.2%
0-9 years old	no fatalities

CORONAVİRÜSTE RİSKLİ KİŞİLER KİMLERDİR?

- Özellikle yaşlılarda, kanser ya da bağışıklığı baskılayan hastalıkları olanlarda, akciğer hastalıkları bulunanlarda bu tablo daha da ağır seyrediyor. Covid 19 nedeniyle yaşamını yitirenlerin tamamında **altta yatan farklı hastalıkların varlığının** söz konusu olduğu söylenebilir.

KORUNMAK İÇİN NELER YAPILMALIDIR?

Akut solunum yolu enfeksiyonlarının bulaşma riskini azaltmaya yönelik öneriler, Yeni Koronavirüs enfeksiyonu için de geçerlidir.

Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burun tek kullanımlık mendille kapatılmalı, mendil yoksa dirseğin iç kısmı kullanılmalıdır.

Tokalaşma ve sarılmadan kaçınılmalıdır.

Olabildiğince kalabalık ortamlardan uzak durulmalıdır.

Kirli ellerle ağız, burun ve gözlere dokunulmamalıdır.

KORUNMAK İÇİN NELER YAPILMALIDIR?

El hijyenine önem verilmelidir. Eller en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol içerikli el antiseptiği kullanılmalıdır.

Sınıflar ve iş yerleri başta olmak üzere kapalı alanlar sık sık havalandırılmalıdır.

Bağışıklık sistemini güçlendirmek için dengeli ve sağlıklı beslenmelidir. Gıdalar tüketilmeden önce iyice yıkanmalıdır.

KORONAVİRÜSTE EL YIKAMANIN ÖNEMİ NEDİR?

- Bulaşıcı hastalıklarda el yıkamanın çok önemli bir yeri vardır. Virüs bir yerlere dokunma yoluyla ellere bulaştığında elleri yıkayarak çok kolay bir şekilde temizlenebilecekken ellerin ağza, yüze, buruna temasıyla bulaşmaktadır. Sık sık el yıkama imkanı bulamayacağı ortamlarda çalışanlar içinse çantada taşınabilecek sıvı ya da mendil şeklinde el dezenfektanları bulundurulması gerekmektedir. Özellikle toplu taşıma araçlarından indikten sonra mutlaka dezenfektanlarıyla eller temizlenmelidir.

**1. BEFORE
WASHING**

**2. 'RINSE
AND
SHAKE'**

**3. SIX
SECONDS
NO SOAP**

**4. SIX
SECONDS
WITH SOAP**

**5. FIFTEEN
SECONDS
WITH SOAP**

**6. THIRTY
SECONDS
WITH SOAP**

KORONAVİRÜSTE EL YIKAMANIN ÖNEMİ NEDİR?

- 6 fotoğraf da Glo-Germ isimli (mikroba yapışan ve sadece morötesi ışık altında görünür olan) bir krem kullanılarak bir kadının elinde ne kadar bakteri bulunduğu morötesi ışıkla görünür hale getiriyor.
- Fotoğraflar, "yıkamadan önce", "durulama ve silkeleme", "6 saniye sabunsuz" ve "30 saniye sabunlu" gibi farklı temizlik kademelerinde ellerin durumunu gösteriyor.
- İlk birkaç fotoğraf geriye kalan bakteri yoğunluğunu ortaya çıkarırken, birbirine daha yakın olsa da 15 saniye ve 30 saniye sabunla yıkama arasındaki kayda değer farkı da ortaya çıkardı.

CORONAVİRÜS'TEN KORUNMAK İÇİN BU UYARILARI DİKKATE ALIN

- 1-Ellerinizi sık sık, 20 saniye süreyle su ve sabunla yıkayın.
- 2-Küçük çocuklara hijyen kurallarını sürekli hatırlatın, ellerini yıkamasını sağlayın.
- 3-Su ve sabun bulunamıyorsa, alkol bazlı bir el dezenfektanı kullanın.
- 4-Öksürürken veya hapşırırken, ağzınızı ve burnunuzu kağıt mendille kapatın, ardından mendili mutlaka çöpe atın.
- 5-Kirli ellerle ağızınıza, burnunuza ve gözlerinize dokunmayın.

CORONAVİRÜS'TEN KORUNMAK İÇİN BU UYARILARI DİKKATE ALIN

- 6-Hastalarla aynı tabaktan yemek yemek, aynı bardağı paylaşmak veya yakın temastan kaçınınız.
- 7-Kapı kolları ve oyuncaklar gibi sık dokunulan yüzeyleri temizleyin ve dezenfekte edin.
- 8-Riskli bölgelere seyahat edilmesi gerekiyorsa hayvanlarla temas öncesi ve sonrası düzenli olarak ellerinizi yıkayınız.
- 9-Hasta hayvanlarla temastan kaçınınız.
- 10-Çiğ ya da iyi pişmemiş hayvan ürünlerini tüketmeyiniz.

BELİRTİLERİ VARSA NELER YAPILMALIDIR?

Son 14 gün içerisinde enfeksiyon görülen ülkelerin birinden geldiyse cerrahi maske takarak en yakın sağlık kuruluşuna başvurun.

Eğer öksürüyorsanız, ateşiniz varsa ve nefes almakta zorlanıyorsanız, cerrahi maske takarak en yakın sağlık kuruluşuna başvurun.

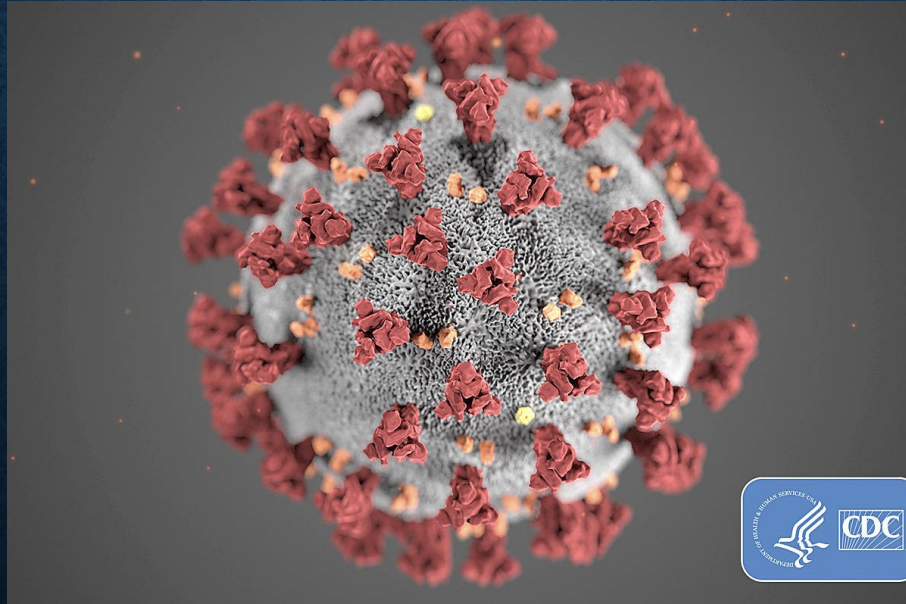
Evde izolasyon önerilen bir kişiyle aynı odada bulunduğunuz anlarda maskenizi mutlaka takın.

CORONA VIRÜSTEN ŞÜPHELENEN HASTA NE YAPMALI?

- Corona virüs varlığından şüpheleniliyorsa, en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalıdır. Bu sağlık kuruluşuna ulaşma yolunda ise hasta kişi mutlaka ağız ve burnunu bir maskeyle kapatmalıdır.

SIKÇA SORULAN SORULAR

TANISI NASIL KONULUR?

Yeni Koronavirüs'ü tespit edebilmek için gerekli olan moleküler testler ülkemizde mevcuttur.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü laboratuvarlarında çalışılmaktadır.

ÖNLEM EK VEYA TEDAVİ ETMEK İÇİN BİR İLAÇ VAR MIDİR?

Halen hastalığa özel bilinen bir tedavi yoktur. Hastanın genel durumuna göre gerekli destekleyici tedavi uygulanmaktadır.

SEYAHAT EDEN KİŞİLER CORONAVİRÜSTEN NASIL KORUNUR?

- Ateş, öksürük, kas, eklem ağrıları, baş ağrıları, solunum sıkıntısı olan herkesin seyahatini ertelemesi gerekmektedir. Ayrıca seyahat edecekler bağışıklığı güçlü tutmak için salgın dönemlerinde uykusuz kalmamalıdır. Şeker hastaları, kanser hastaları, daha önce kemoterapi gören kişiler, romatizmal hastalığı olanlar, akciğer, kalp hastalıkları olanlar, astım, KOAH gibi solunum hastalıkları olanlar seyahatlerini ertelemeli ve çok kalabalık ortamlara girmemelidir. Bunlar sadece coronavirüs için değil influenza gibi diğer nezle virüsleri için de geçerlidir.

SIKÇA SORULAN SORULAR

ANTİBİYOTİKLERLE TEDAVİ EDİLEBİLİR Mİ?

Antibiyotikler virüslerin neden olduğu enfeksiyonları önlemek veya tedavi etmek amacıyla kullanılmaz.

AŞISI VAR MIDIR?

Yeni Koronavirüs için geliştirilmiş bir aşı henüz bulunmamaktadır. Fakat aşı geliştirme çalışmaları ve tedaviye yönelik çalışmalar devam etmektedir.

KİMLER DAHA FAZLA ETKİLENİR?

Elde edilen veriler doğrultusunda, ileri yaşta kişiler ve kronik hastalığı olanlarda enfeksiyonun ağır seyretme riski yüksektir.

SIKÇA SORULAN SORULAR

EVDE BAKILAN HAYVANLAR YENİ KORONAVİRÜS BULAŞTIRABİLİR Mİ?

Evde bakılan kedi/köpek gibi evcil hayvanların Yeni Koronavirüs ile enfekte olması beklenmemektedir.

Evcil hayvanlarla temas sonrası her zaman eller su ve sabunla yıkanmalıdır. Böylece hayvanlardan bulaşabilecek hastalıklara karşı korunma sağlanacaktır.

SIKÇA SORULAN SORULAR

BURNU TUZLU SU İLE YIKAMAK YENİ KORONAVİRÜS ENFEKSİYONUNU ÖNLEMeye YARDIMCI OLUR MU?

Hayır. Burnu tuzlu su ile yıkamanın insanları Yeni Koronavirüs enfeksiyonuna karşı koruduğuna dair bir kanıt yoktur.

KAYNAKLAR

- www.memorial.com.tr
- www.hsgm.saglik.gov.tr
- TC. Sağlık Bakanlığı
- <https://www.dailymail.co.uk>
- [3Blue1Brown](#) on YouTube
- www.coronavirus.app
- Covid-19 Death Risk by Age According to a Chinese Epidemiology Journal